

10.3.2021

VN/2780/2021
VN/2780/2021-OKM-3

Jakelussa mainituille

Kuntoutuksen koulutuksen ja tutkimuksen kehittämisfoorumin asettaminen vuosille 2021—2023

Opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa Kuntoutuksen koulutuksen ja tutkimuksen kehittämisfoorumin.

Toimikausi

11.3.2021—31.12.2023

Tausta

Sosiaali- ja terveysministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö ovat valmistelleet ehdotusta kuntoutuksen koulutuksen ja tutkimuksen kehittämisfoorumin perustamiseksi vuosille 2021—2023. Kehittämisfoorumin tehtävänä olisi ennakoida ja kuvata kuntoutuksen osaamistarpeita sosiaali- ja terveydenhuollossa ja tehdä ehdotus siitä, miten koulutus- ja tutkimusjärjestelmää tulisi kehittää vastaamaan kuntoutusosaamisen tarpeita. Lisäksi foorumin tehtävänä olisi käsitellä valtakunnallisella tasolla koko koulutus- ja tutkimusjärjestelmää suhteessa sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän kehitystarpeisiin.

Tämän hetkinen kehitys muuttaa työelämää jatkuvasti sekä lisää ihmisten arjen haasteita. Työtehtävissä vaaditaan uusia taitoja, samoin arkielämässä selviytymisessä. Ihmisten työ- ja toimintakyvyn tukemiseen tarvitaan uutta osaamista, jota pitää olla kaikilla sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilla. Kuntoutuksen näkökulmasta on todettu, että nopea puuttuminen ja mahdollisimman ajoissa aloitettu kuntoutumisen edistäminen tuottavat parhaan tuloksen eikä silloin ajauduta laajempien palvelujen piiriin. Lisäksi Suomessa ikääntyvien kotona asuvien henkilöiden joukko lisääntyy koko ajan. Heidän pienikin toimintakyvyn heikkeneminen voi johtaa laitoshoitoon. Kuntoutuksen tulee perustua vaikuttaviin ja tutkittuihin menetelmiin. Kuntoutuksen tutkimus- ja kehittämistoiminta tuottaa tietoa eri menetelmien vaikuttavuudesta ja hyödyistä. Lisäksi tarvitaan myös tutkittua tietoa kuntoutuksen koulutuksesta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilla tulisi kaikilla olla tieto ja taito havaita työ- ja toimintakyvyn heikkenemisen merkit sekä työvälineet ohjata ihminen oikeanlaisten palvelujen piiriin. Moniammatillinen yhteistyö ja konsultointikyky ovat tärkeitä kaikkien kuntoutusalan ammattilaisten osaamisena. Lisäksi kaikkien sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten tulee työssään edistää ihmisen toimintakyvyn ylläpitämistä kuntouttavalla ja toimintakykyä ylläpitävällä työotteella. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten tulee tuntea WHO:n kansainvälinen toimintakyvyn, toimintarajoitteiden ja terveyden luokitus (ICF) sekä osata käyttää kansallisesti sovittuja työ- ja toimintakyvyn arvioinnin perusarviointimenetelmiä. Ikääntyvän väestön lisääntyessä myös

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo@minedu.fi

apuvälineiden käyttö lisääntyy, jolloin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisilla tulee olla perustiedot apuvälineiden käytöstä (pyörätuoleista teknologisiin sovelluksiin).

Kuntoutuksessa käytetään enenevässä määrin erilaisia apu- ja harjoitteluvälineitä ja sovelluksia taitojen harjoitteluun. Etäkuntoutuksen mahdollisuudet kehittyvät ja lisääntyvät. Tämä edellyttää kuntoutuksen ammattilaisilta uudenlaisia toimintatapoja ja -malleja sekä kykyä soveltaa erilaisia menettelemiä kullekin asiakkaalle yksilöllisesti. Kuntoutuksen eri ammattilaisilla tulee olla taitoja soveltaa ja muokata erilaisia toimintoja ja työtehtäviä asiakkaalleen soveltuviksi.

Monialainen yhteistyö sekä olemassa olevien palvelujen tunteminen korostuvat tulevaisuudessa. Kuntoutuksen eri ammattilaisten erityisosaamisen käytön hyödyntäminen todennäköisesti lisääntyy etä- ja muiden digitaalisten palvelujen lisääntyessä. Nämä haastavat kuntoutuksen ammattilaiset uudenlaiseen yhteistyöhön ja työryhmytyöskentelyyn.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastuulla on koulutusjärjestelmän kehittäminen, tiedelaitosten ohjaus ja tutkimusjärjestelmän toimintamahdollisuuksien tukeminen. Koulutusjärjestelmässä on perustutkintoja sekä eri tavoin säänneltyjä ja toteutettuja koulutuksia, jotka on suunnattu jo työelämässä olevien osaamistarpeisiin (jatkuva oppiminen). Kuntoutuksen osaamistarpeisiin suuntautuu useita ammatillisia tutkintoja ja korkeakoulututkintoja, joista osa tuottaa laaja-alaista osaamista ja osa erikoistunutta osaamista. Kuntoutusosaamista voi sisältyä myös muihin sosiaali- ja terveysalan tutkintoihin. Jotta kuntoutuksen osaamista tuottavista tutkinnoista ja muusta koulutuksesta muodostuvan kokonaisuuden toimintaa voidaan arvioida ja kehittää, tarvitaan valtakunnallisesti jaettu yhteinen tilannekuva sosiaali- ja terveydenhuollon ammatti- ja tehtäväkuvien kehityksestä, kuntoutusosaamisen tarpeista ja nykyisten koulutusten ja opintopolkujen toimivuudesta.

Kuntoutuksen uudistamiskomitea (2017) totesi raportissaan, että kuntoutuksen tutkimus on hajanaista ja verkostoyhteistyö tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa toteuttavien toimijoiden välillä on sirpalemaista eikä kuntoutuksella ole valtakunnallista strategista tutkimus- ja kehittämisohjelmaa.

Kuntoutusalan tutkimusta sekä kehittämis- ja innovaatiotyötä tehdään korkeakouluissa ja tutkimuslaitoksissa. Kuntoutuksen tutkimuksen kokonaiskuvan muodostaminen on haastavaa huomioiden, että alan tutkimusta tehdään useiden tieteenalojen sisällä ja monitieteisesti. Esimerkiksi kuntoutuksen sähköisten palveluiden ja laitekehityksen näkökulmasta teknisillä tieteillä on tärkeä ja merkitykseltään kasvanut asema kuntoutuksen tutkimuksessa.

Kuntoutuksen uudistamiskomitea on vuonna 2017 tehnyt kartoituksen kuntoutuksen kansallisesta tutkimustoiminnasta. Korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten lisäksi Kansaneläkelaitoksella on merkittävä rooli alan tutkimuksen ja kehittämisen rahoittajana ja toteuttajana. Julkisten organisaatioiden lisäksi alan tutkimusta toteuttavat myös yksityiset säätiöt ja järjestöt.

Kuntoutusalan kehittämisfoorumin sisällöissä tutkimus tulee nostaa koulutuksen rinnalle. Kuntoutusalan tutkimuksen tietopohjan selvittäminen on tarpeen, jotta kuntoutusalan toimijat voivat miettiä samalla sekä tutkimusta ja TKI:tä että niistä kumpuavaa koulutustoimintaa tutkimusstrategian valmistelussa.

Tavoite

Kehittämisfoorumi tuottaa suunnitelman kuntoutuksen koulutuksen ja tutkimuksen kehittämiseksi vuosille 2024—2030.

Suunnitelmaan sisältyy selvitys työelämän kehittämistarpeista, ehdotukset perustutkintokoulutuksen ja sitä täydentävän koulutuksen rakenteen kehittämisestä sekä ehdotuksen kuntoutuksen tutkimusstrategiaksi. Foorumin kehittämisteemoja ovat kuntoutuksen koulutusten tilannekuva ja rakenne, koulutusten osaamisprofiilit, kuntoutuksen ja sen koulutuksen tutkimus sekä kuntoutusalan työvoimatarve ja sen saatavuus. Suositusten toimeenpanosta päätetään foorumin työskentelyn jälkeen.

Tehtävät

Kehittämisfoorumin tehtävänä on edistää yhteistyötä kuntoutusalan eri koulutustahojen ja kouluttajien sekä tutkijoiden kesken, selkiyttää eri koulutusorganisaatioiden roolien ja vastuiden osuutta kuntoutuksen koulutuksessa ja TKI:ssä sekä arvioida kuntoutuksen osaamistarpeita, koko koulutusjärjestelmän tutkintorakennetta, jatkuvan oppimisen jatkumoa ja TKI-toimintaa. Tehtävänä on seurata kuntoutusalan koulutusten ja tutkimuksen kehittämistä, muutosprosesseja ja kansallista

ja kansainvälistä kuntoutusalan koulutustutkimusta. Lisäksi tehtävänä on vahvistaa TKI-toimintaa ja suunnata kuntoutusalan tutkimusta kansainväliselle tasolle.

Toteutus

Kehittämiskoordinoinnin toimintaa johtaa, seuraa ja arvioi ohjausryhmä, jonka jäseniksi nimetään koordinaattori, varapuheenjohtajat, STM ja OKM edustajat, asiantuntijasihteeri ja tekninen sihteeri. Jäseniksi kutsutaan koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden (toinen aste, korkeakoulu ja tutkimuslaitokset), työ- ja elinkeinoelämän sekä sidosryhmien edustajia.

Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa kehittämiskoordinoinnista yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Kehittämistyötä tehdään yhteistyössä SOTETIE-hankkeen (2019—2021) kanssa.

Kehittämiskoordinointi kokoontuu 4—5 kertaa vuodessa. Koordinaattori voi työnsä organisoimiseksi muodostaa temaattisia ryhmiä ja kuulla asiantuntijoita.

Kehittämiskoordinoinnin kokoonpano

Ohjausryhmä

Puheenjohtaja:

Tutkimusprofessori Anna-Liisa Salminen, KELA

Varapuheenjohtajat:

Fysiatrian professori Olavi Airaksinen, Itä-Suomen yliopisto
Professori Marketta Rajavaara, Helsingin yliopisto

Ohjausryhmän jäsenet:

Erityisasiantuntija Anne Kanto-Ronkanen, sosiaali- ja terveysministeriö
Sosiaalineuvos Juha Luomala, sosiaali- ja terveysministeriö
Opetusneuvos Anne Mårtensson, opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetusneuvos Soila Nordström, Opetushallitus
Erityisasiantuntija Seija Sukula, sosiaali- ja terveysministeriö
Opetusneuvos Aija Töytäri, opetus- ja kulttuuriministeriö

Jäsenet

Ammatillinen koulutus:

Opettaja Annukka Suvikas, Etelä-Kymenlaakson ammattiohasto EKAMI

Ammattikorkeakoulukoulutus:

Suunnittelija Eija Haapala, KELA
Yliopettaja Johanna Holvikivi, Metropolia ammattikorkeakoulu
Yliopettaja (YAMK) Ira Jeglinsky-Kankainen, Arcada
Erityisasiantuntija Anu Kippola-Pääkkönen, Lapin ammattikorkeakoulu
Puheenjohtaja Soile Kuitunen, Kuntoutuksen osaamiskeskittymä
Yliopettaja Marja-Leena Lähteenmäki, Tampereen ammattikorkeakoulu TAMK
Lehtori Sanna Paasu-Hynynen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu JAMK
Dosentti Keijo Piirainen, sosiaalinen kuntoutus, Diakonia ammattikorkeakoulu

Yliopistokoulutus:

Terveystieteen professori Maria Kääriäinen, lääketieteellinen tiedekunta, Oulun yliopisto
Kuntoutuksen professori Marja Mikkelsen, lääketieteellinen tiedekunta, Helsingin yliopisto
Erikoispsykologi Jan-Henry Stenberg, HYKS Psykiatria
Terveystieteiden lehtori Pirjo Vuoskoski, liikunta- ja terveystieteiden tiedekunta, Jyväskylän yliopisto

Tutkimus:

Tiimipäällikkö Anu Castaneda, THL
 Professori Ari Heinonen, liikunta- ja terveystieteiden tiedekunta, Jyväskylän yliopisto
 Tutkimuspäällikkö Maarit Karhula, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu XAMK
 Neurologisen kuntoutuksen professori Susanna Melkas, HUS
 Yleislääketieteen dosentti Mikko Nenonen
 Johtava tutkija Merja Rantakokko, Jyväskylän ammattikorkeakoulu JAMK
 Tutkimuspäällikkö Riitta Seppänen-Järvelä, KELA

Ammattiliitot ja työnantajien edustajat:

Työelämäpolitiikan asiantuntija Antti Hallia, Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ry
 2. puheenjohtaja Juho Korpi, AKAVA ry
 Asiantuntija, koulutus ja osaaminen Riina Nousiainen, STTK
 Lääketieteellinen johtaja Mika Pekkonen, Hyvinvointiala HALI ry
 Hallintoylilääkäri Sari Raassina, Kuntaliitto
 Työterveyshuollon erikoislääkäri Satu Rannisto, Lääkäriliitto
 Turun yliopiston professori Mikhail Saltychevin, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry
 SOTELIKA-verkoston puheenjohtaja Salla Seppänen, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto
 Arene ry
 Tutkimuspäällikkö Antti Teittinen, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
 Asiantuntija Topias Tolonen, Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry
 Asiantuntijalääkäri Riitta Työläjäarvi, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK

Kustannukset ja rahoitus

Kehittämisfoorumin kustannukset maksetaan valtion talousarvion OKM:n ja STM:n resursseista.

Kuntoutuksen koulutuksen ja tutkimuksen kokoonpanossa ei toteudu naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 §:ssä säädetyt vaatimukset julkisen hallinnon ja julkista valtaa käyttävien toimielinten kokoonpanosta. Sosiaali- ja terveystieteiden toimiala on naisemmistöinen (86%, tilastokeskus 2019) eikä jäsentahoilla ollut esittää jäseniksi riittävästi miespuolisia edustajia, vaikka opetus- ja kulttuuriministeriö tiedustelu asiaa kuntoutuksen koulutuksen ja tutkimuksen foorumin jäsentahoilta.

Kansliapäällikkö	Anita Lehikoinen
Ylijohtaja	Atte Jääskeläinen

Jakelu Foorumin jäsenet

Tiedoksi
 AKAVA ry
 Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry
 Diakonia AMK
 Etelä-Kymenlaakson ammattipisto EKAMI
 Helsingin yliopisto
 HUS

HYKS
Hyvinvointiala HALI ry
Itä-Suomen yliopisto
Jyväskylän AMK
Jyväskylän yliopisto
Kaakkois-Suomen AMK
Kansaneläkelaitos KELA
Kuntoutuksen osaamiskeskittymä
Lapin AMK
Metropolia AMK
Opetushallitus
Oulun yliopisto
sosiaali- ja terveysministeriö
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
STTK
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Suomen Kuntaliitto
Suomen Lääkäriliitto - Finlands Läkarförbund
Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK ry
Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry
Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry
Tampereen AMK
THL
Yrkeshögskolan Arcada Ab
OKM/Erja Heikkinen
OKM/Atte Jääskeläinen
OKM/Tuomo Puumala
OKM/Birgitta Vuorinen
OKM/Markus Ylimaa